

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3168/2024. (V. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Váczi Péter ügyvéd) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben 2017. június 21. napján a szerződő felek – vetőmag, elsősorban kukorica és napraforgó tárolása céljából – bértárolási keretszerződést kötöttek 2020. június 30. napjáig terjedő határozott időtartamra, amelyet később 2023. július 31. napjáig meghosszabbítottak. A felek megállapodtak abban, hogy bármelyik szerződő fél egyoldalú írásos nyilatkozattal, azonnali hatállyal, indoklási kötelezettség terhe mellett felmondhatja a szerződést, ha a másik fél súlyosan szerződésszegő magatartást tanúsít. A szerződésben súlyos szerződésszegésnek minősítették különösen – de nem kizárólagosan – azt az esetet, ha a bértároló a tárolási tevékenységét a megbízó írásbeli felszólítása ellenére ismételten és/vagy tartósan hibásan teljesíti. A bértároló volt köteles biztosítani a raktár kártevő mentességét, és feladata volt a vetőmag megfelelő nyilvántartása és komissiózása, vagyis elszállításra történő előkészítése és kiadása.
- [3] A megbízó 2021. április 14. napján a keretszerződést azonnali hatállyal felmondta, kifejezetten arra hivatkozással, hogy a bértároló a feladatait ismételten és tartósan hibásan teljesítette, meg is jelölve kilenc konkrét esetet. A megbízó a vevői reklamációkat (termékcseré, rovarfertőzöttség, sérült csomagolás stb.) korábban már folyamatosan jelezte a bértárolónak és a felmondást követően, 2021. június 16. napjáig az összes vetőmagot kitarolta.
- [4] A bértároló indítványozó a felmondást jogszerűtlennek tartotta és keresettel fordult a Komáromi Járásbírósághoz a 2021. május hónaptól kiszámlázott, összesen 50 800 000 Ft bértárolási díj és késedelmi kamatai, valamint az egyes számlák után 40 Euró behajtási költségátalány, mint díjtartozás megfizetése iránt. Állítása szerint a hivatkozott eseteket vagy nem jelezték felé, vagy a jelzett esetekben a hibákat orvosolta.
- [5] 1.2. A Tatabányai Törvényszék első fokon eljárva a 16.G.40.035/2022/9. számú ítéletével felperes indítványozó kereseti kérelmeinek teljes egészében helyt adott. A felek egyező előadása és az általuk csatolt okiratok alapján a felmondást nem tartotta alaposnak, ezért a felperes indítványozónak a szerződésben kikötött teljes díjra vonatkozó igényét jogosnak ítélte.
- [6] 1.3. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Gf.II.20.101/2022/12/1. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból téves jogkövetkeztetésre jutva marasztalta az alperest. Az ítéltábla szerint a szerződésszegés a felperes indítványozó külön kiemelt főszolgáltatásai körében következett be, majd az igazoltan megtörtént alperesi felszólítást követően tartósan és ismételten újra előfordult, így az alperes jogszerűen élt a szerződésben biztosított azonnali hatályú felmondási jogával. A szerződés a felmondás következtében megszűnt, a felek további szolgáltatással nem tartoztak egymásnak.
- [7] 1.4. A felperes indítványozó a jogerős másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte, valamint elsődlegesen a keresetének történő helyt adást, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában – egyebek mellett – kifejtette, hogy a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy kizárólag a felülvizsgá-

lati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya olyan tény-, vagy jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak. Minderre figyelemmel ebben az ügyben a Kúria kizárólag azon kérdésben foglalt állást, hogy a felperes az alperes írásbeli felszólítása ellenére ismételten és/vagy tartósan hibásan teljesítette-e a bértárolási tevékenységét. A Kúria rámutatott, hogy az érvényesített jog alapja nem a megszűnt szerződés alapján történő elszámolás volt. Bértárolási díj a felperest a szerződés megszűnését követően nem illeti meg, amennyiben a kitárolásig merült fel költsége, az ezzel kapcsolatos igényt önálló jogcímen kellett volna érvényesítenie.

- [8] 2. Az indítványozó a Kúria Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközés miatt. Álláspontja szerint a Kúria határozata sérti a tisztességes eljárásból következő *contra legem* jogalkalmazás tilalmát és nem tesz eleget a megfelelő bírósági indokolási kötelezettségnek sem.
- [9] 2.1. A *contra legem* jogalkalmazás tilalmának megsértését az indítványozó abban látja, hogy a másodfokú bíróság és a Kúria tévesen és iratellenesen a peres felek által elfogadott és nem vitatott tényként kezelte a peres felek közötti szerződésszegéseket annak ellenére, hogy az indítványozó felperes a per folyamán több alkalommal vitatta az alperesi felmondási okok alaposságát és tényszerűségét, ekként egy olyan utókérdés jogi értelmezésére helyezték a hangsúlyt, amely az előkérdés tisztázásával fel sem merült volna. Az indítványozó szerint a Kúria nem vette figyelembe a szerződő felek eredeti szerződési szándékát és célját, a felek közötti általános piaci-gazdasági gyakorlatot, amikor a teljesítések szerződésszerű jellegéről formált jogi véleményt.
- [10] 2.2. Az indokolási kötelezettség megsértését illetően az indítványozó kifejtette, hogy az nem csupán egy formális követelmény, hanem annak a biztosítéka, hogy a bíróság az adott ügyben körültekintően döntött. Tartalmaznia kell ezért a döntés lényeges ténybeli és jogi alapjait, továbbá a figyelembe vett egyéb tényezőket. A bíróság az indokolás terjedelmét mindig az adott döntésnek megfelelően határozza meg, tekintettel az indokolási kötelezettség azon céljára, ami tulajdonképpen a döntés „kiértékelése az érintettek számára”. Megítélése szerint a Kúria ebben az ügyben semmilyen érdemi magyarázattal, indokolással nem szolgált a kifejezetten *contra legem* jogalkalmazásra és nem indokolta meg, hogy a hivatkozott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályokat miért nem alkalmazta. Álláspontja szerint egy olyan bizonyítandó kérdéskör kapcsán, amelynek garanciális szerepe van a perben, sérti az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát az alakszerűségi követelményeken alapuló döntéshozatal, valamint az is, ha ennek mélyreható, de legalább a minimálisan elvárható indokait nem tárják az indítványozó elé. Az indítványozó utalt az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó gyakorlatára is.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönten kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (3) bekezdés értelmében a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokollással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek az alábbiak szerint felel meg.
- [13] Az indítványozó által 2023. október 26. napján kézhez vett kúriai ítélet ellen 2023. december 21. napján az elsőfokú bírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és az Ügyrend 28. § (1) bekezdésére figyelemmel – határidőben érkezett. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [14] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz. Tartalmazza: a) a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás követelményét sérti a *contra legem* és megfelelő indokolás nélkül hozott kúriai ítélet), c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XXVIII. cikk (1)

- bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [15] Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, tekintettel arra, hogy az alapügy felperese volt.
- [17] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg továbbá, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik [lásd: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve *contra legem* járt el, amikor a díjtartozás megfizetése iránt indított polgári perének rendkívüli jogorvoslati eljárásában nem bírálta el a díjtartozás alapjául szolgáló szerződést, a szerződő felek eredeti szerződési szándékát és célját, a felek közötti általános piaci-gazdasági gyakorlatot. Megítélése szerint a Kúria semmilyen érdemi magyarázattal, indoklással nem szolgált a kifejezetten *contra legem* jogalkalmazásra és nem indokolta meg, hogy miért nem alkalmazta az indítványozó által díjkövetelése alapjául szolgáló szerződésből következő jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályokat.
- [19] Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panasz valójában a támadott bírósági döntés felülbírálatára irányul, az indítványozó azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert megalapozatlannak, tévesnek és jogellenesnek tartja az ügyében hozott döntést, vagyis – tartalmát tekintve – az eljáró bíróságok és különösen a Kúria jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja.
- [20] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban kifejtettek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott jogsérelmek orvoslásának eszköze. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adnak alapot alkotmányjogi panaszra [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [21] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt észlelte, hogy a bíróságok – és így a Kúria is – a kereseti kérelem keretei között jártak el, felhívva a felperes figyelmét arra, hogy a perben érvényesíteni kívánt jog alapja nem a megszűnt szerződésből származó elszámolás volt, mivel bértárolási díj a felperest a szerződés megszűnését követően nem illette meg. Amennyiben a kitárolásig merült fel költsége, az ezzel kapcsolatos igényt önálló jogcímen kellett volna érvényesítenie [lásd: Kúria Gfv.VI.30.046/2023/8. számú ítélete, Indokolás [42]]. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megismétli azon korábbi megállapítását, hogy a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [22] Az Alkotmánybíróság összességében azt, hogy az indítványozó az egyébként részletesen megindokolt bírói döntést megalapozatlannak, jogellenesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, az indítványban megjelölt alapvető jogok tekintetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem találta elegendőnek, és úgy ítélte meg, hogy az indítványban foglaltak nem vetnek fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [23] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban meghatározott feltételek teljesülésének hiányában nem fogadható be, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 9.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2/2024.

